

Opdracht 3: Signaalwoorden en verbanden herkennen - Antwoorden

Heksen

Het begin.

Rond 1500 was de paus de baas en alle mensen in Europa moesten christen zijn. Ze moesten doen wat hij zei. Wanneer je dat niet deed, werd je ketter genoemd. Dat was heel erg, want dan mocht je niet meer met andere mensen omgaan. Bovendien kon je alleen om die reden zomaar gevangen worden genomen en vervolgens levend verbrand worden.

Heksen van tegenwoordig.

Heksen van tegenwoordig zijn mannen en vrouwen die veel geleerd hebben over kruiden en planten. Met die kennis willen ze mensen helpen die ziek zijn of andere problemen hebben. Iedere heks maakt zijn eigen brouwsels. Bijvoorbeeld tegen maag- en darmklachten, huidproblemen of om beter te kunnen slapen. Heksen verzamelen en verkopen vaak ook stenen. Die stenen hebben volgens hen een geneeskrachtige werking. Iedereen kan heks worden, maar je moet wel 18 jaar zijn voor je aan de opleiding kunt beginnen. Die opleiding duurt een jaar en een dag.

Heksen vroeger.

Heksen van tegenwoordig zijn heel anders dan die van vroeger. Toen zag men heksen als een gevaar voor anderen. De mensen waren heel erg bang voor heksen, vooral omdat de kerk zei dat heksen gevaarlijke personen waren. Ze wisten niet precies wat een heks kon, maar ze dachten dat heksen geesten konden oproepen en op een bezem konden vliegen. Ook kon een heks van gedaante veranderen, bijvoorbeeld in een wolf.

De Middeleeuwen en de Gouden Eeuw.

Vooral in de Middeleeuwen en in de Gouden Eeuw geloofde men veel in magie of tovenarij. Men zocht voor allerlei gebeurtenissen, die men niet begreep, een verklaring. Als het bijvoorbeeld plotseling begon te stormen, vertrouwde men dat niet. In die tijd geloofde men in het bestaan van allerlei bovennatuurlijke wezens, zoals feeën, elven, dwergen, weerwolven, geesten en demonen.

In deze tijd waren er veel heksen. Tenminste, zo werden ze genoemd. Het waren vaak een beetje vreemde, oude vrouwen (soms mannen), die veel van kruiden wisten en die de toekomst van hun klanten voorspelden. Maar ze hielpen ook zoeken naar verdwaald vee, genazen mensen en dieren, gaven magische bescherming en maakten ze mensen en dieren vruchtbaar. Met deze kennis konden ze zowel mensen helpen als kwaad doen. Je moest heksen dus aardig behandelen.

Als alles goed ging, dan was dat te danken aan God. God zorgde ervoor dat alles goed ging. Als er dingen verkeerd gingen, bijvoorbeeld als er ongelukken en rampen gebeurden, dan moest dat het werk van de duivel zijn, de vijand van God. En heksen waren helpers van de duivel.

Dus als er dan iets mis ging, bijvoorbeeld een baby die dood werd geboren of een oogst die mislukte, dan werd snel gezegd dat de heks het wel gedaan zou hebben. De mensen konden daar dan geen andere reden voor bedenken. Zo kon men ook niet begrijpen dat de oorzaak van een ziekte misschien lag in iets wat men had gegeten of gedronken.

Hoe wist je of iemand een heks was?

Het was niet gemakkelijk om erachter te komen of iemand een heks was of niet. De duivel was slim, dus heksen zagen eruit als gewone mensen. Je buurman of je buurvrouw kon gemakkelijk een heks zijn, zonder dat je het wist.

De mensen waren bang. Ze gingen mensen beschuldigen: "Jij bent een heks!" Het was voor die ander dan heel moeilijk te bewijzen dat het niet zo was. Daarom gingen de bestuurders van een stad of dorp zich ermee bemoeien. Zij wilden een eerlijk oordeel vellen. Ze bedachten verschillende proeven, waaruit kon blijken of iemand een heks was of niet. Als je goed keek dan moest je er toch wel achter kunnen komen of iemand een heks was. Heksen kregen namelijk een merkteken van de duivel mee. Dit kon bijvoorbeeld een wrat of een litteken zijn. Als je daar in prikte met een naald dan voelde de heks niets en het ging ook niet bloeden. Deze proef noemde men de prikproef.

Zo was er ook de waterproef. Omdat een heks kon vliegen, moest ze wel licht zijn. Als je haar in het water gooide én ze bleef drijven, dan was het een echte heks. De meeste vrouwen bleven natuurlijk niet drijven, maar zonken. En omdat ze vaak niet konden zwemmen, verdronken ze. Zo waren de mensen ook van de heks verlost.

Een andere proef was de weegproef. Men wilde weten of de heks licht genoeg was om te kunnen vliegen. De heks moest zich helemaal uitkleden, kreeg dan een linnen jurk aan en werd vervolgens gewogen.

In het stadje Oudewater staat al sinds 1595 een waag. Dit gebouw staat nu bekend als de Heksenwaag. Iedereen die beschuldigd werd als heks kwam naar deze plek om zich te laten wegen. Ze kwamen van heel ver, zelfs uit andere

landen. De Heksenwaag stond bekend als een eerlijke waag. De waagmeesters hier lieten zich niet omkopen. Ze wogen eerlijk, je was dus niet gauw te licht. Iedereen werd hier dus vrijgesproken. Ze kregen dan een officieel papier waarop stond dat je geen heks was.

Einde heksenvervolging.

In de loop van de 16e eeuw kwamen steeds meer mensen in opstand tegen de vervolgingen van heksen. Nederland was het eerste land waar de vervolgingen op hielden.

Mensen gingen in deze tijd steeds minder geloven in zaken als magie. Daarvoor in de plaats kwamen wetenschappelijke verklaringen. In 1597 werd de laatste heks in de Noordelijke Nederlanden verbrand. In Europa werd pas in 1782 de laatste heks verbrand.

Bewerking van: <http://www.kosmisch.nl/normal.asp?pageid=1273>

Signaalwoord	Verband	Extra uitleg
Rond (1500)	Tijd	
Wanneer	Voorwaarde	
Want	Reden	
Bovendien	Opsomming	De tekst vertelt waarom het <u>nog meer</u> (opsomming) heel erg was.
(En)	(Opsomming)	Eigenlijk is 'en' hier niet echt een signaalwoord omdat het niet voor/na een leesteken (komma of punt staat).
Vervolgens	Tijd	
Tegenwoordig	Tijd	
Bijvoorbeeld	Voorbeeld	
Maar	Tegenstelling	
Tegenwoordig	Tijd	
Vroeger	Tijd	
Toen	Tijd	
Omdat	Reden	
Maar	Tegenstelling	
Ook	Opsomming	
Bijvoorbeeld	Voorbeeld	
Als	Voorwaarde	

Bijvoorbeeld	Voorbeeld	
Zoals	Voorbeeld	
Maar	Tegenstelling	
Ook	Opsomming	
Zowel....als	Opsomming	
Dus	Conclusie	
Als...dan (2x)	Voorwaarde	
Bijvoorbeeld	Voorbeeld	
En	Opsomming	Na een leesteken (punt)/begin van een nieuwe zin, dus een signaalwoord.
Dus	Conclusie	
Als ... dan	Voorwaarde	
Bijvoorbeeld	Voorbeeld	
Zo	Toelichting	
Ook (niet)	Opsomming	
Of	Tegenstelling	De 'of' in de zin ervoor is geen tegenstelling (eten of drinken). Wel een heks of niet een heks is wel een tegenstelling.
Daarom	Reden	
Of	Tegenstelling	
Als...dan	Voorwaarde	
Bijvoorbeeld	Voorbeeld	
Als...dan	Voorwaarde	
En...ook niet	Opsomming	
Zo	Voorbeeld	
Omdat	Reden	
Als...dan	Voorwaarde	

Maar	Tegenstelling	
En	Opsomming	
Omdat	Reden	
Zo	Toelichting	
Vervolgens	Tijd	
Dus (2x)	Conclusie	
In de loop van de 16e eeuw/in 1597/in 1782	Tijd	